

Korrelkunstmest krijgt serieuze concurrentie

Groene kunstmest wordt een volwaardig alternatief voor de korrel. Hoge kunstmestprijzen en overheidsbeleid stimuleren deze ontwikkeling. Aan het gebruik in de akkerbouw kleven nog wel diverse haken en ogen. 2009 is het jaar van de waarheid.

Het ministerie van LNV heeft goedkeuring gegeven voor onderzoek naar het gebruik van mineralenconcentraat in plaats van kunstmest. Vier mestverwerkingprojecten in Nederland - Biogreen in Heeten, mestverwerking-coöperatie Wintelre, Kumac BV in Deurne en Van Heugten in Nederweert - beschikken nu over 'groene' kunstmest. Dit product ontstaat na scheiding van drijfmest in een dikke en een dunne fractie. De dunne fractie heet 'mineralenconcentraat' en bestaat, afhankelijk van het procedé, per kuub uit 5 tot 6 kilo zuivere stikstof, 0,5 tot 1,0 kilo fosfaat en rond de 8 tot 10 kilo kali. Bij aanwending in de akkerbouw of de veehouderij wordt mineralenconcentraat niet langer als drijfmest gezien, maar als kunstmest. De plaatsingsruimte voor drijfmest blijft onveranderd bij het gebruik van het

mineralenconcentraat. Dit geldt alleen voor bedrijven die deelnemen aan een van de genoemde pilot-projecten.

Veel belangstelling

Er is een markt voor vloeibare kunstmest, al heeft het product een - verhoudingsgewijs - zeer hoog kaligetal. Voorlichtingsrondes van de dienst landbouwvoorlichting DLV in december 2008 en januari 2009 zijn goed bezocht. Een kleine honderd boeren woonden de bijeenkomst in Exloo bij. De Stuurgroep Mineralenconcentraat, waarbij Biogreen, DLV Plant, projectbureau Landmark en verschillende onderzoeksinstituten (waaronder de PPO-proefboerderij 't Kompas in Valthermond) betrokken zijn, deed de voordelen van

◀ Op het bedrijf van Eric Emmens in Zeijen werd vorig jaar dunne fractie in de aardappelteelt aangewend.

mineralenconcentraat als groen alternatief voor kunstmest uit te doen. Groene kunstmest kan een voordeel van 70 euro per hectare opleveren voor de Veenkoloniale akkerbouwer, becijfert DLV Plant. Onafhankelijk stuurgroepvoorzitter Aike Maarsingh licht toe: „Weliswaar dalen de kunstmestprijzen nu, maar het is logisch dat akkerbouwers op zoek gaan naar alternatieven, gezien de prijzen die de afgelopen jaren voor kunstmest zijn betaald. Het heeft lang geduurd, maar gelukkig heeft het ministerie nu het gebruik van groene kunstmest mogelijk gemaakt. We zoeken afzet voor 1.000 hectare in de Veenkoloniën.”

Grootste deel water

Het is belangrijk dat het afzetgebied zich op relatief korte afstand van de biogasinstallatie in Heeten bevindt. De dunne fractie wordt dan wel mineralenconcentraat genoemd, het grootste deel is water. Maarsingh: „Er zit een limiet aan de fosfaatplaatsingsruimte op akkerbouwbedrijven. Dat maakt mineralenconcentraat zo geschikt. Er kan een basisbemesting plaatsvinden met organische mest en een aanvulling met mineralenconcentraat.”

Akkerbouwer en DLV-medewerker Eric Emmens uit Zeijen heeft vorig jaar al ervaring opgedaan met de dunne fractie, afkomstig van Biogreen. Hij wendde het mineralenconcentraat aan als tweede gift aam in een gewas zetmeelaardappelen. Bij het sluiten van het gewas diende hij ongeveer tien kuub per hectare toe. In de basisbemesting beperkte Emmens de kaligift.

De DLV-medewerker ziet ook mogelijkheden in de graanteelt. Ongeveer 14 à 15 kuub per hectare, voorafgaand aan zomergerst, levert een voordeel van 90 euro per hectare op, volgens Emmens.

Haken en ogen

Groene kunstmest heeft dus perspectief, maar bevindt zich nog in het onderzoeksstadium. 't Kompas onderzoekt dit seizoen of de werkingscoëfficiënt vergelijkbaar is met die van kunstmest. Maarsingh: „Voor mij staat vast dat de werkingscoëfficiënt overeenkomt met die van kunstmest, ook al beweert de kunstmestindustrie het tegendeel. Vraag is of het product ook beschikbaar is als je het in april wilt aanwenden. We staan voor een logistieke opgave. Bovendien moet worden geregistreerd waar en in welke hoeveelheden het product wordt aangewend. Ook moet het mineralengehalte bekend zijn.”

Een extra complicerende factor is de verplichting emissiearm aan te wenden en in te werken, vertelt bedrijfsleider Klaas Wijnholds van proefbedrijf Valthermond. Veenkoloniale zandgrond is stuifgevoelig. Als na een drijfmestgift met de bouwlandinjecteur opnieuw een intensieve grondbewerking plaatsvindt, gaat dat ten koste van de bodemstructuur. Wijnholds: „Het is een optie om het mineralenconcentraat

te mengen met drijfmest en die mix in één werkgang aan te wenden. Bovendien heb je dan meer mogelijkheden de minerale samenstelling te optimaliseren.”

Het mengen van drijfmest en concentraat staat echter haaks op de pogingen die worden ondernomen om in Brussel wettelijk onderscheid tussen mineralenconcentraat en drijfmest gelegaliseerd te krijgen. Wijnholds: „We doen onderzoek naar de emissie bij aanwending met de sleepslangbemester. Met deze techniek is het eenvoudiger aanwenden en hoeft de grond niet te worden bewerkt. Er zijn wel degelijk mogelijkheden.”

Qua samenstelling past mineralenconcentraat misschien nog wel beter in de graanteelt dan in de teelt van zetmeelaardappelen. Waarom kiest de stuurgroep dan toch voor de Veenkoloniale akkerbouwers? Maarsingh: „De afstand tussen Biogreen in het Overijsselse Heeten en de Veenkoloniën is kort en de akkerbouw in de Veenkoloniën is geconcentreerd in een relatief klein gebied. Uiteraard zijn er ook mogelijkheden in de graanteelt, in Groningen bijvoorbeeld.”

Beperkt volume

Vooralsnog heeft het gebruik van mineralenconcentraat een bescheiden omvang. Het ministerie heeft van de Europese Commissie toestemming gekregen voor een beperkt volume. Biogreen mag in 2009 10.000 kuub mineralenconcentraat afzetten als 'groene kunstmest'. Een deel daarvan gaat naar de graslanden in Salland, in de loop van het groeiseizoen. Ook moet nog blijken tegen welke prijs het product geleverd kan worden. Mineralenconcentraat is bij de kunstmestprijzen van 2008 concurrerend, zelfs als de transport- en aanwendingskosten worden verrekend. Inmiddels zijn de

kunstmestprijzen wel met 25 procent gedaald. Maarsingh: „Biogreen heeft jarenlang forse investeringen gedaan. Dat maakt de kostprijs van het product hoger.”

De andere drie mestverwerkingsprojecten die dit jaar groene kunstmest mogen leveren, hebben minder grote financiële verplichtingen. Wel moeten ze extra kosten maken om de dikke fractie af te zetten. Biogreen mag als enig pilot-project exporteren, omdat de dikke fractie wordt gehygiëniseerd. Kumac betaalt 17 euro per ton, laat directeur John van Paasen weten. Zijn onderneming kiest voor versneld aflossen zodra winst wordt gemaakt, in plaats van de kostprijs van het mineralenconcentraat te verlagen. Het enige pilot-project op boerderijschaal - dat van Willy van Heugten in Nederweert - levert waarschijnlijk gratis aan veehouders in de buurt. Deze grootschalige varkenshouder betaalt de transport- en aanwendingskosten ook zelf.

Mestverwerkingscoöperatie Wintelre heeft al acht jaar ervaring met mestscheiding en de afzet van dikke en dunne fractie. Voorzitter Hans Huybers: „Het is van groot belang dat alle betrokken partijen de kosten en baten in gelijke mate dragen. Onze verwerker, loonbedrijf Renierse, mag niet als enige voor de kosten opdraaien. De varkenshouder en akkerbouwer moeten er ook voordeel bij hebben. Als het voordeel voelbaar wordt in de portemonnee, verdwijnt het cynisme als sneeuw voor de zon.”

**DLV Plant:
70 euro
voordeel
per hectare
per jaar**

AANMELDEN

Voor deelname aan het Onderzoek Mineralenconcentraat is aanmelding noodzakelijk. Dat kan bij Dienst Regelingen. Deelnemers zijn niet verplicht mineralenconcentraat af te nemen. Inschrijven kan nog steeds. De oorspronkelijke einddatum van 1 februari 2009 is vervallen.

► Mineralenconcentraat toevoegen aan drijfmest en als rijenbemesting bij de zaai toedienen is ook een optie.

